מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

מתנותיהם ומתנות של שלמים דשלמים טעונין שתי מתנות וכבר ומעשר מתנה אחת ולא יכול להקריבה אלא לריך להמתין עד שיתמומם ולא רלה לתלן שיתמומם ואז יאמר אם שלמים תהא מחולל על מעות אלו דמהי דקדשים קליס אינם מחוללים היינו כל זמן שהם תמימים משום דמשמע ליה לרבי אושעיא הא דקתני זכרים עולות ונקבות זבחי שלמים הוי נזיר שמלא הבהמה מלי למיעבד הכי בלא המתנה עד שיתמומם:

דמייתי נמי תודה. וא"ת ואמאי לריך להביא בהמה אחרת לתודה בלותה עלמה שיעשה זבחי שלמים יתנה ויאמר אם אינה שלמים תהא תודה ואי משום המתנות הוו שוין ואי משום דלא שוו בהכילתן דשלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד ותודה ליום ולילה ואין מביאין קדשים לבית הפסול ע"כ האי תנא קסבר דמביאין מדקתני בסמוך פסח שלא בזמנו שלמים ואע"ג דפסח אינו נאכל אלא ליום ולילה ושלמים נאכלים לב' ימים ולילה אלמא לא חייש מן האכילה וי"ל משום דתודה בעי לחם וא"ת לייתי לחם ויתנה אם היא תודה הרי לחמה ואם היא שלמים תהא הלחם נדבה הא אין לחם בא נדבה וחולין בעזרה הוא כדאמרינן בפרק התודה (מנחות דף פ:):

ודילמא אשם הוא. ואם תאמר ויתנה באותן של שלמים דהא שוו במתנות ואי משום סמיכה דשלמים טעונין סמיכה ואשם אין טעון סמיכה הא סמיכה לא מעכבא ואי משום אכילה הא קסבר דמביאים קדשים לבית הפסול ים לומר דאין להתנות אשם בשלמים שהרי שלמים טעונין נסכים ואשם אין טעון נסכים ואין לומר שיתנה לנסכים ויאמר אם היא שלמים מוטב ואם לאו יהו נסכי נדבה שהרי אין נסכי חובה ונסכי נדבה שוין שנסכי חובה לספלים ונסכי נדבה מזלפן על גבי איסים": **ודילמא** אשם נזיר ואשם מצורע הוא. ואם תאמר אשם מצורע מיהא יתנה בשלמים שהרי שוין הן בנסכים ים לומר דעיקר קושיא מאשם נזיר ואשם מצורע נקט אשם נזיר שוד י"ל דבאשם מצורע איכא תשמש אחרינא שלריך ליתן מדמו על בהונות מצורע והכא ליכא מצורע שוד אמר ה"ר שמשון מקולי דאין לומר שיתנה אשם בשלמים דשמא היום או למחר ידע בעל האשם שנאבד האשם ויבא אחר תחתיו ולא ידע שנמלא ויהיה אותו שיבא חולין לעזרה משום דהוי אשם שנתכפרו בעליו באחר (ולמיתה) [ולרעייה] אזלא והשתא ניחא דלא מלי להקשות מידי אבל בעולה ליכא למיחש להא אם יבא עולה אחרת שהרי עולה בא נדבה: **שלא** בזמנו הוי שלמים. וא"ת כיון דמזהר אהרי בפסח אוך יבא לידי פסח שלא בזמנו וי"ל דלפעמים הפסח חולה ומפרים אחר או שמא מירי בפסח שנטמאו בעליו אי נמי כגון שהפרים שני פסחים לאחריות שעכשיו לא נקרב אלא אחד מהן ונשאר אחר זמנו: **אשתכח** בא שנתה מאי. אבל לעיל גבי אשם לא מלי למיבעי אשתכח בא שתי שנים מאי לפי שעכל לומר שיהיה תקנה ברעייה דכל שבחטאת מתה באשם רועה ואם כן תרעה עד שתסתאב והדמים יהו לקיין המזבח אבל בחטאת אין בה תקנה כלל ומשום הכי בעי גמרא ומאי תקנתיה וא"ת לעיל דקאמר זכרים עולות ליחוש דילמא שעירי רגלים ורחלי חדשים שהם חטאות לבור והם זכרים וא"כ אמאי לא בעי גמרא לעיל כי הכא דילמא חטאות ל"ל דהא ליכא למיחש דהא לב ב"ד מתנה עליהם שאם נאבדו יהיו חולין: **אין** לוקחין בהמה במעשר שני. פירש בקונטרס חוץ לירושלים משום דכתיב (דברים יד) ונרת הכסף בידך ושלד שמא תכחיש בטורח הדרך: בשוגג

*אתא בה ר' יוחנן *וכי אומרים לו לאדם "עמוד וחטא בשביל שתזכה: אלא א"ר יוחנן *ממתין לה עד שתומם ומייתי שתי בהמות ומתנה. אמר מר זכרים-עולות דילמא תודה היא? דמייתי נמי תודה, והא בעיא לחם? דמייתי נמי לחם דילמא אשם הוא? אשם בן שתי שנים ואישתכח בן שנה, דילמא אשם מצורע הוא אשם נזיר הוא? לא שכיחי דילמא פסח הוא? פסח בזמנו מזהר זהירי ביה א) ושלא בזמנו שלמים הוא דילמא בכור ומעשר נינהו? (ה) למאי הילכתא למיכלינהו במומן הכי נמי במומן מתאכלי אמר מר נקבות-זבחי שלמים דילמא תודה היא? דמייתי תודה, והא בעינן לחם? דמייתי נמי לחם דילמא חטאת היא? חטאת בת שנתה ואישתכח *בת שתי שנים דילמא חטאת שעברה שנתה? לא שכיח, אשתכח בת שנתה מאי? תניא בן חכינאי אומר עז בת שנתה לחטאת לחטאת דעתך? אלא אמר אביי כחטאת - כונסה לכיפה והיא מתה מאליה/ *תנו רבנן אין לוקחים בהמה במעות מעשר שני ואם

[תוס' ע"ז ד' ע"ב ד"ה אמר ר' יוחנן]

מגנה

ג' טעמים מדמקור דאמר ר' "בהמה שנמצאת"

◇ "דילמא" הוצאת מפרשיות נוספות למה יכול להיות אותו בהמה שנמצאת

[ע' תוס' זבחים עט: ד"ה מיכא בן שנה]

[ע' תוס' מנחות לא: ד"ה דמייתי וכו' ותוס' חולין כג: ד"ה דאמר ומעה ליכב]

קניית בהמה בכסף מעשר שני חוץ לירושלים: א- הטעם ב- המעיר

[ע' סיעיר תוס' מנחות לא: ד"ה דמייתי וכו' ותוס' חולין כג: ד"ה דאמר ומעה ליכב]

הגהות הב"ח

(ה) גמ' למאי הילכתא. ל"ב עיין בזבחים דף ס ע"ח וע"ש:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' ושלא בזמנו שלמים הוא. ל"ב עי' תדושי הרשב"א והריטב"א:

תוספתא דמלא פ"ק מנחות מח. שבת ד. ע"ש כי בעיזכין לב: אמר ניחא ליה לאבר דליעבד איסורא זומא ולא ליעבד עם אתרן איסורא רבה

תוספתא דמעשר שני פ"ח [ע"ש]

אם בנדרחוחם מיי' פ"ו מהל' מעשי מוקדשין הלי"ח: קסא ו מיי' פ"ז מהל' מעשר שני הלכה ז: